

Redacția și Administrația
Budapesta, VIII., József-körút 18.

Acți sunt a se trimite tot felul
de scrisori, cereri și bani

Apare în fiecare Duminică.

ADEVÉRUL

(GLASUL POPORULUI)

ABONAMENTUL:

Pe 1 an 3 coroane 20 fileri

Pe 1/2 an 1 coroană 60 fileri

Pe 1/4 an 80 fileri

Pe 1 lună 30 fileri

Un număr singur. 6 fileri

Organul partidei socialdemocrate din Ungaria

Foaie pentru poporul muncitor român din Ungaria

Atent!

Am aflat, că în zilele din urmă frații noștri primesc din mâni străine scrisori în afaceri de ale partidului.

Rugăm pe frații noștri, ca numai acelea epistole să le primească, cari is scrise pe hârtia partidului și-s provăzute cu pecetul partidului.

Pecetul partidului este oval și are următorul text:

REDACTIA ȘI ADMINISTRAȚIA

ADEVÉRUL (Glasul poporului)

Budapest, VIII. József-körút 18.

Orî-ce scrisoare, care se ocupă cu partidul, dar nu este provăzut cu pecietul partidului, să nu se eie în privință; astfel de scrisori să le puneți pe foc.

Dare de samă.

Iată au trecut 20 de săptămâni de când am tipărit primul număr al „Adevărului“. Au apărut 20 de numerî, pe cari fără întrerupere i-am trimis fraților noștri români din țara întreagă. Și cu bucurie anunțăm, că unde a intrat „Adevărul“ odată, de acolo n'a lipsit nici a doua-oară.

Nici nu-i mirare. Fiecare om cinstit cește cu îndeletnicire o foaie, care fără teamă spune „Adevărul“, o foaie, care fără teamă apără poporul, care este asuprit, jăfuit și jupuit.

Pentru-că „Adevărul“ adevăr a scris în-totdeauna. A luat în apărare pe aceia, cari nici-odată n'au cutezat să-și deschidă gura în contra puterei. A luat în apărare pe aceia, cari poartă jugul greu pe grumazi, s'a nizuît „Adevărul“ întotdeauna să scuture jugul greu și asupritor de pe grumazul muncitor. Asta încă nu ne-a succes. Dar' nici nu-i mirare. Noi cu una cu două ne putem mântui muncitorimea, care sufe de ani a purtat jugul fără de a-și fi ridicat glasul.

Dar' în cea mai mare măsură ne-a succes a mișca odată muncitorimea.

Ne-a succes a trezi pe muncitorii români din somnul cel de moarte.

Am ajuns atâta, că nu este în țara asta colț locuit de români, unde poporul să nu fi auzit vestea socialdemocrației.

Înainte de asta cu doi-trei ani români nici din auzite n'au cunoscut socialdemocrația. Dar' acum o cunosc români din țara întreagă.

Și acest popor, care pân'acum lăsat pe sine și a îndurat, apăsare și nevoie, cunoaște socialdemocrația.

Socialdemocrația, care a deșteptat din amorțeală milioanele de muncitori din lumea întreagă. Socialdemocrația, care a făcut pace între popoarele dușmane. A făcut pace între muncitori, zicând, că cei-ce de o potrivă is asupriți și jăfuiți, laolaltă trebuie să lupte în contra asupritorilor și jăfuitorilor lor. Asta ne învață socialdemocrația internațională.

Nu vrea socialdemocrația nici un rău. Oare este un rău, când noi socialdemocrații pretindem, ca oamenii să fie egali, să fie cinstită munca, numai acela să mănca cine lucră și cu pace și îndestulare să trăiască muncitorii țină-se aceia de orî-ce nație și de orî-ce lege. Oare acestea-s rele?

Nu pot fi ele, fiindcă fiecare om cinstit, fiecare român din inimă, le dorește acestea spre fericirea lor.

Este fără îndoială, că vreme-ce noi cu fruntea ridicată și cu inima curată luminăm pe muncitori, că și ei au drept a pretinde viață cinstită, dușmanii noștri răsar din toate părțile, ca bureții (ciupercile) după ploaie. Și ne înjură dușmanii noștri, spun minciuni despre noi, dar' poporul nu le crede. Dar nici să nu le creadă, că mațe peștițe-s în cei-ce pe socialdemocrații îi înjură. Nu de aceea vorbesc ei rău despre noi, ca și când ar ști, că noi suntem primejdioși, ci ne înjură pentru-că ved, că noi luminăm poporul, care de aici încolo nu va răbda în tăcere mișeliile afurisiților.

Acestea le știe și poporul muncitor, care nu va da ascultare dușmanilor, ci se va pune în luptă sub steagul roșu al socialdemocrației.

Și socialdemocrația, voința poporului are sa învingă. Este întrebarea: când? Răspunsul e curat. Atunci va învinge socialdemocrația, când toate popoarele din lumea întreagă vor da mâna frățească și laolaltă vor lupta.

Astfel este datorința noastră, a tuturor să

Descălecarea noastră.

II.

Este egalitate pe pământ?

Ați cetit, că o ceată de călăreți cu floare roșie în șân a luat-o la fugă voioasă către o viață nouă.

Povestea a fost scrisă numai spre pildă. Ceata aceea este Românimea apăsată și jăfuită de cei mai bogați.

Apăsați și jăfuiți sunt cei săraci, căci altcum n'ar fi săraci. Nu este egalitate și dreptate în lumea de azi, cei cu noroc trăiesc fără gânduri, iar cei nenorociți trăiesc în nevoi și în lipse. Cum se poate asta? Zice că Dumnezeu a făcut omul pe chipul seu. Așa dară toți oamenii pe o formă is creați după chipul lui Dumnezeu. Lumea zice, că numai un Dumnezeu este, așa dară toți suntem creați după un chip, toți, zic toți oamenii din lume pe o formă suntem făcuți cu bine și cu rău. Așa ar fi după mintea noastră sănătoasă. Și totuși nu-i așa. În lumea asta stau lucrurile foarte strâmb.

Cine-i acela, care muncește pământul, care samănă și taie, cine de dimineață până seara în frig și în căldură cultivă pământul, și lucră pe câmp, în pădure, la domni, la fa-

brici, în grajd și în țiglarii? Cine lucră și o duce cu serăcia dela copilărie până-n bătrineț? Nu tu ești acela gazdă și econom? Nu tu ești acela lucrător și industriaș?

În frigul cel mai aspru, în căldura cea mai mare, în vânt și'n vifor' des de dimineață te apuci de muncă și numai noaptea târziu ostenit și cu corpul amorțit de muncă te întorci acasă. Și acolo ce te așteaptă?

Mâncare slabă muere ostenită, copii plângând și tu nu i poți ajuta și te doare, că știți, că și pe ei îi așteaptă soarta ta amară. Dar nici vreme n'ai să te cugeți la așa ceva. Dacă ai înghițit ultima bucătură te arunci pe culcușul teu aspru, pentru-că trebe să te grăbesci și cu somnul, după-ce des de dimineață ai să te duci la muncă. Și asta merge așa zi de zi. Da încă-i bine, că nu i mai rău.

Așa dară cine muncește, lucru și asudă, acela n'are nici bucătura, acela rabdă și duce viața cu nevoi.

Dar iată: nu toți oamenii rabdă. Sunt și de acci oameni, cari trăiesc fără gânduri, au mâncare bună, casă curată, frumoasă, ba au și palat Muerile lor țin slujnici, copiii umblă la școală. Și minunea minunilor! Nici nu lucră. Din ce trăesc dară aceia? De unde au ei palate, din ce duc traiu bun? Muerile

lor din ce plătesc slujnicile, dacă bărbatul nu lucră?

Dar să zicem chiar, că lucră. Cum se poate, că munca lui ușoară, aduce roade, venit mai mare, ca munca ta grea și cu chinuri?

Egalitate-i asta? Sau acela are noroc?

Nu crede. Noroc nu există. Cuvântul ăsta să-l ștergi din cap. Vorba „noroc“ aceia au aflat-o, cari au vrut să-și ascunde miseliile. Dacă-i vorbă de noroc, toți pe o formă suntem norocoși.

Aceia, cari duc traiu mai bun, ca tine fără să lucre mai mult, n'au ajuns pe cale dreaptă la viața asta.

Pentru-că proletariul Isus, al cărui nume mulți îl iau nedemn pe buze, a zis, că egalitate trebuie să domnească pe pământ. Unde-i egalitatea aceea? Par-că n'-o vedem.

Trebuie dară schimbate stările. Cei, cari au tot bine nu vor schimba lucrurile. Le vom schimba noi.

De-aceia ne-am făcut socialdemocrați, ca să le schimbăm.

Toți ne vom uni într'o voință și vom ajunge ce voim: egalitate, libertate și frățietate să domnească pe pământ.

Acestea trei cuvinte intrunesc dorințele socialdemocraților.

răspândim ideea socialdemocrației. Să ne priceapă fie-cine și toți muncitorii fără deosebire să vină în tabăra socialdemocrației.

Întru răspândirea socialdemocrației pretutindeni umblă în frunte „Adevărul“. Foia aceasta întotdeauna luminează și învață muncitorimea, că numai socialdemocrația este aceea, care îl va scăpa de jug și de întunecime.

Pe unde a ajuns odată „Adevărul“ acolo a sămănat sământa socialdemocrației.

În frunte cu „Adevărul“ acum toți frații, cari cunosc deja socialdemocrația să se pună pe lucru și lumineze pe cei întunecați.

Dacă vă întelniți cu un cunoscut, care nu este socialist dați-i „Adevărul“ și atunci acel neștiutor de-a bună se va lumina.

Pe lucru, dară, fraților! Voi, cei luminați răspândiți lumina mai departe, căci noi numai atunci vom putea învinge, dacă luminați vor fi toți muncitorii apăsăți din această țară.

„Cartea poporului“

de Lamennais.

Tradusă din franțuzește de H. Mantel.

Ce trebuie să facă poporul?

Dacă s'ar socoti suferințele, pe cari poporul le îndură de sute de ani, nu din cauza legilor naturei, atunci am afla, că numărul suferințelor e mai mare, decât numărul firelor de iarbă ce acoperă pământul. Oare întotdeauna va fi așa?

Oare această mulțime, poporul întreg este condamnat la o suferință nesfârșită?

Nu o gândiți, căci aceasta ar însemna, că voi singuri vă insultați. Nu căci căile naturii sunt căi de iubire. Ceea-ce vine dela dânsa, nu sunt relele ce supără pe oameni, ci bunurile cari se răspândesc asupra lor.

Vântul dulce și cald ce-l însuflește primăvara e adierea ei, iar roua, ce-l împropetează în timpul focurilor de vară e respirația ei, cea umedă.

Unii zic: „Prin nașterea voastră sunteți urșiți torturilor și chinurilor, pe acest pământ viața voastră nu este și nici nu trebuie să fie decât un chin.“

Dar' în fapt, chiar cei-ce vorbesc astfel sunt cauza torturilor voastre și de oare-ce fericirea lor e întemeiată pe ruina voastră, ei doresc să vă convingă, că sărăcia voastră e bună și că încercarea de a eși din această sărăcie din partea voastră este zădărnice.

Dar nu trebuie să ascultați aceste cuvinte mincinoase. Sărăcia voastră are leac cum are și sfârșit, numai voi trebuie să o știți să o vindecați. Și cum pedecel, ce se opun îmbunătățirii stărei voastre nu sunt în natură ci în oameni, veți putea vindeca mizeria când veți voi. Căci ce pot asupritorii voștri?

Ce sunt ei pe lângă voi? Care e puterea lor? Sunteți o sută contra unuia.

Dacă până acum n'ați cules decât foarte puține din fructele sforțării noastre, din ce cauză e aceasta?

E fiindcă ați avut numai ceea-ce răstoarnă și nu ceea-ce clădește.

Ați trebuit să apărați dreptatea. În numele ei ați atacat adesea drepturile altora

Ați trebuit să stabiliți frățietatea și iubirea. În loc de acesta fiecare n'a gândit decât la sine însăși.

Ura și invidia erau de multe-ori în inimile voastre. Căutați în fundul sufletului vostru și veți găsi mai întotdeauna aceste cuvinte ascunse: „Eu muncesc și sufer pe când aproapele meu e lenes și cu toate acestea se bucură de toate bunătățile. De ce el oare și nu eu.“

Și dorința pe care o aveți e de a fi în locul lor.

Însă aceasta n'ar însemna a înlătura răul, ci a-l face vecinic nevindecabil. Răul constă în faptul, că nedreptatea domnește pe pământ și nu în acelea, că numai bogații profită de dânsa.

Dacă vreți să reușiți, faceți numai ceea-ce este bun și drept prin mijloace frumoase și oneste. Nu cufundați forța ce este sub mână dreptății cu violența brutală și cu ferocitatea.

Vezi să reușiți? Gândiți-vă atât la frații voștri, cât vă gândiți și la voi însuși. Că cauza lor să fie a voastră, că binele lor să fie al vostru și răul lor, răul vostru. Nu vă uitați la voi ca la niște oameni isolați singuri, priviți-vă în toate casurile, ca făcând parte din frații voștri, ca fiind o parte din ei.

Nepăsarea voastră să se schimbe într-o simpatie mare și egoismul vostru în devotament. Atunci nu veți mai fi isolați, risipiți astfel că stăpânii voștri să poată profita de slăbiciunea voastră.

Și când veți fi unul, veți fi totul. Cine va putea atunci să se opue vouă? Cine va îndrăzni să vă oprească din drum vostru? Când ați fost isolați cei bogați au putut să vă stăpânească servindu-se de voi însăși pentru a vă zdrobi, ei vă opuneau unii altora. Dar' când veți fi bine uniți, când veți avea același scop, aceleași interese, aceeași voință manifestată prin aceeași acțiune comună care e forța care va putea să vă învingă?

Dar' încă odată trebuie să vă dați bine seama de misiunea voastră, căci altfel nu veți reuși.

Ea nu constă în îmbunătățirea stărei unui individ, căci atunci gloata tot suferința ar rămânea și nimic nu se va fi schimbat.

Misiunea voastră nu este nici de a înlocui o stăpânire printr-o alta. Ce ne pasă nouă, cine stăpânește? Faptul e că ori-ce stăpânire implică clase distincte de oameni, neegalitate, privilegii și ca atare o reuniune de interese, cari se combat totdeauna. Stăpânirea implică întotdeauna legi cari sunt făcute pentru a asigura avantajii claselor stăpânitoare prin apăsarea mulțimei și a poporului.

Misiunea voastră e cu mult mai nobilă și cu mult mai frumoasă. Ea este de a forma o familie universală, de a construi cetatea idealului, de a sfârși opera naturii pe această lume.

Când vă veți iubi unii pe alții, când vă veți trata într'adevăr, ca niște frați între voi înșiși, când fiecare va căuta binele său în sinul binelui semenilor săi, când fiecare va voi să-și jertfească interesul său, intereselor comunității sale, când fiecare va fi gata să se devoteze semenilor săi, relele sub care zace și geme omenirea vor dispărea cum aburii ce întunecă câte-odată vîsduhul, se risipesc la răsăritul soarelui celui luminos.

RĂVAȘ.

O hoherie noauă.

Fratele Salușinsky, Dumineca trecută a fost expulsat din cercul Banlocului. Neavând loc în numărul acesta, în viitorul număr al „Adevărului“ vom da raport special despre cea mai noauă hoherie a unui pașă, om fără de lege.

Justiție rusească.

Să scrie de Varșovia (Polonia rusească): Nu de mult s'a întâmplat, că în orașelul Sedice i-s'a furat unui farmacist 72 de ruble. Farmacistul a acuzat pe servitorul său Sadowsky, că el i-ar fi furat banii. Sadowsky fu arestat și poliția începu în tot chipul să-l silească să recunoască furtul, dar el spunea că e nevinovat. La această gendarmii începură să îl chinuiască în mod așa de barbar, încât nenorocitul om a încercat de două-ori să se sinucidă. În fine voind să scape de torturi mărturisi, că a furat banii și i-a ascuns în pivnița farmacistului. Până ce poliția însă căuta înzadar banii ascunși, Sadowsky luă otravă. Fu dus la spital între cele mai groaznice chinuri și atunci, veni și preotul spre a-l spovedi. Sadowsky jură preotului, că nu el a furat banii și se plânse că ticăloșii gendarmi l'au împins la sinucidere. După moartea lui toată treaba a ajuns înaintea judecătoriei și șeful poliției a fost osândit la o lună, ear' pe jandarmi la câte 4 zile închisoare.

Astea sunt urmările ce se petrec în Rusia întunecată.

Rusia și socialismul.

Ori-cât apasă Rușii pe cei doritori de libertate, acestia totuși intră în luptă.

După-cum aflăm, nu de mult într'un oraș rusesc, s'a ținut în secret un congres socialist la care au venit delegați din toată Rusia până și din Siberia.

S'a hotărît în acest congres programul partidului socialist. Statutul de organizație este ca al partidului nostru.

Reședința direcțiunii partidului s'a stabilit la redacțiunea ziarului „Iskra“ (Scânteia) din Geneva.

Congresul a hotărît între altele, ca socialiștii să întrebuițeze armele contra atacurilor cazacilor. Congresul a protestat apoi contra chinuirii evreilor și contra antisemitismului.

Sperăm, că deși în Rusia apăsarea e mare, nu peste mult se va desvolta o mișcare socialistă frumoasă.

Invățaturile socialdemocraților.

Antistia comunală din orașul Reggio din Italia, care constă din socialdemocrați a lăsat ca copiii din școale să învețe următoarele șapte porunci: 1. Iubește pe conșcolarii tăi, căci ei îți vor fi frați și în necaz. 2. Iubește știința, căci ea te luminează și iubește pe învățătorii tăi, ca pe părinți. 3. Într-o zi din viața-ți fă un bine: sămăna sământa bunătății. 4. Cinsteste bărbății buni și femeile drepte, cinsteste pe fiecare om egal cu tine, dar' să nu te pleci prea tare înaintea lui. 5. Nu desprețui și nu vătăma pe nime; nu fi ține-minte, pretindeți drepturile și nu suferi să te apese. 6. Ajută pe cei mai slabi, stimează și iubește dreptatea. 7. Cugetă la aceea, că toate bunurile pământului is roadele muncii. Cine trăește bine

fără să lucre, acela răpește drepturile omului sîrguincios.

Vezi cum învață pe copii și în școală să fie oameni drepti. Nu-i mirare, acolo social-democrații poruncesc, la noi își face băiatul la școală slăbănog, papă lapte și înaintea „domnilor” cu frica în spate.

PROLETARUL.

I

Ca să trăiești un traiu de viață
Vinzi brațele la cel bogat,
Vinzi capul chiar p'un biet salar;
Muncești, muncești neîncetat:
Și munca'ti respălătită
Cu lipsă, foame, chin amar...
Ce trist ți-e traiul proletar! (bis)

Refren

Dar până când tot în robie,
Dar până când neîncetat
Să gemi, să plâng fără ajutor? (bis)
Ridicăți fruntea, apăsat,
Și fă dreptatea să învie,
Să lumineze tutulor,
Și sfarmă jugul robitor!

II

Tu faci pămîntul să, rodească,
Tu sameni greul, tu îl strângi
Într'al bogatului hambar,
Și iarna 'n foamete tu plângi:
Bogatu 'n loc ca să-ți plătească
Te-a alungat fără habar...
Ce trist ți-e traiul, proletar!
Refren: Dar până când, etc.

III

Preoți în lungi și negre rase
Vin apoi a te mîngăia
Cu raiul-lor plin de zahar;
Și îți mai cer și ieși ceva,
Când tu, flămînd cu boala 'n
Cerî hrană, doftor... Ce amar
Ți-e traiul frate proletar!
Refren: Dar până când...

IV

Ah, vie vremea când robiea
Din lumea asta s'o sfîrși;
Când al științei dulce far
La toți, de-a valma va luci,
Și 'n toți va stăpîni frăjia,
Să nu mai zic în plîns amar;
Ce trist ți-e traiul, proletar! (bis)
Refren: Dar până când, etc.

Invitare la abonament.

Nu voim să esplicăm deatâtea-ori, că cei ce s'au alăturat de partidul socialdemocrat înainte de toate trebuie să se lumineze. Învăța pot din „Adevărul”. Așadară este datorința fiecărui frate a cumpăra și a ceti „Adevărul”. Dar nu-i destul, ca numai frații să aboneze, ci trebuie să le facem toate, ca fie-care român să aboneze și să cetiască „Adevărul”. Prin asta răspîndesc lumina și răspîndesc social-democrația.

Este astfel datorința fiecărui frate a abona „Adevărul” și a mai câștiga și alți abonenți.

„Adevărul” va fi luminătorul românilor.

Lumină

va fi așa, că va lumina pe muncitori, ca să nu mai rabde jugul greu și asupritor.

„Adevărul” va fi prietinel românilor.

Prieten

va fi astfel, că va da sfat muncitorilor părăsiți în toate afacerile. Prieten va fi, că va apăra totdeauna pe muncitori atacați.

„Adevărul” va învăța poporul muncitor.

Învățător

va fi astfel, că va publica articoli de știință despre cestiunile sociale.

Afară de aceea „Adevărul” în totdeauna va cănta a servi și cu lectură de distracție. În fie-care număr publicăm o foisoară. Sub titlul „Una la săptămână” totdeauna publicăm o snoavă sau o poveste cu învățătură și afară de aceea dăm în fie care număr o poezie frumoasă.

Afară de aceea în „Adevărul” se poate afla tot ce se întîmplă în casa țerei și poste tot „Adevărul” scrie despre toate întîmplările din lumea întregă.

Dacă frații nostri vor abona cu toții „Adevărul” și se vor nizu, ca să câștige abonenți noi, atunci în fie-care număr vom da și o ilustrație (chip).

Cu toate acesta „Adevărul” este foia cea mai efină din țara întregă.

Prețul „Adevărului”.

„Adevărul” costă pentru Ungaria:
pe 1 an 3 coroane 20 fileri
„ 1/2 ” 1 coroană 60 ”
„ 1/4 ” — ” 80 ”
„ 1 lună — ” 30 ”

Pentru România și alte țeri din Europa:
pe 1 an 6 franci
„ 1/2 ” 3 ”

Pentru America:
pe 1 an 2 dolari
„ 1/2 ” 1 ”

Bani sunt de a se trimite pe adresa:

„Adevărul”, Budapesta,
VIII., József-körut 18 sz.

Înainte fraților! Nizuițivă a mări numărul abonenților nostri și noi din răspuțeri vom lucra întru luminarea și mîntuirea poporului muncitor român. „Adevărul”.

— (Adunare în Semiclac). Frumoasă a fost adunarea, ce s'a ținut în Semiclac la 20 Decembrie. Au fost de față peste 2000 frați. Din partea partidului din Budapesta a fost trimis fratele Rosenzweig, care a ținut în limba românească o cuvîntare frumoasă. A arătat că poporul român, care de sute de ani este asuprit și necăjit, numai prin social-democrație să află drumul spre mîntuire. În limba nemțască a vorbit fratele Engels din Arad, care pe nemți i-a luminat despre principiile partidului socialdemocrat. Amîndoi au propos poporului muncitor să se organizeze cu toții în semnul socialdemocrației. Președinte a fost fratele Todor Halmașan, ridică ședința mulțamind poporului pentru binevoiața și încrederea ce au arătat-o, și speră, că întreprindera noastră își mai ajunge scopul animînd lumea să treacă în tabăra noastră. Frații toți au strigat, să trăiască socialdemocrația.

— (Adunare în Halmasd). În 13 Decembrie a fost adunare populară în Halmasd. Firește asta nu lea plăcut domnilor

deacolo și în tot modul au încercat a strica adunarea. Mai ales solgăbirăul cu popa au voit să-l oprească pe vorbitor în luminarea poporului, temîndu-se, că se vor afla ticăloșiile lor. Adunarea din Halmasd s'a ținut în 13 Decembrie la două oare. Era adunat un popor de peste 3000 din Halmasd și jur. Președinte a fost ales fratele Cociș. Orator a fost fratele Rosenzweig trimis din partea partidului din Budapesta. Fratele Rosenzweig într-o vorbire frumoasă a arătat, că ce-i social-democrația și a luminat poporul, că dacă voesce să scape de jugul greu și apăsător trebuie să se alătore de partidul socialist.

Poporul auzind toate nu putea să rămîie liniștit și a scos mereu strigăte, de „să trăiască socialdemocrația”. „Sus dreptatea”. Solgăbirăul auzind cum poporul strigă, a crezut că se răstoarnă lumea, nepricepînd însă despre ce e vorbă. Deodată sărise ca un sêlbatic și strigă că nu dă voie să vorbească. Și crezuse, că are de a face cu un copil. Când un solgăbirău nu cunoaște legile atunci îl învățăm noi.

Poporul a văzut, acum cu ochii, cum dușmanii caută să-l asuprească, și de sigur era să facă răscoală, de oare-ce nu se lasă libertatea asta, de a putea să se lumineze. Solgăbirăul un om fără nici un serup voia să meargă până la marginea brutalității, comandînd gendarmilor să întinză armele. Voia să verse sânge fără nici un motiv.

Fratele Rosenzweig, a provocat mulțimea să se liniștească și să meargă acum fie-cine acasă.

Vom face pentru a doua, și a treia-ora adunare și vom lumina poporul de altă-dată.

Poporul a dat ascultare, s'a împrăștiat. Ori-ce a făcut însă solgăbirăul pașă, social-democrația a prins rădăcină în Halmasd.

— (Adunare în Cardo). În 10 Decembrie s'a ținut o adunare populară în Cardo, comitatul Bihorului. Președinte a fost din Orade. Ca predicator a fost fratele Pal Lorenz în limba română, și ungurește Desideriu Silberstein. Ordinea de zi, a fost: 1. Ce vrea socialdemocrația. 2. Cauza sêrăciei poporului?

Fratele Lorenz vorbind la primul punct, a făcut amintire despre partidul de 48, partidul popilor.

A învățat poporul să se alătore de partidul socialist.

Prietinel Silberstein în limba ungurească, a vorbit despre programul partidului, arătînd modul și modul și mersul lucrărilor urmate de partid.

Chiar era să gate adunarea, când apăruse popa satului beat, abia mergea pe picioare și dus de doi oameni. Prietinel Silberstein vîzîndul, arată poporului, cine e popa acesta, care să îmbată ca o bestie. Rușine, că poporul mai sărută unui asemenea om mîna. Popa căuta să împrăstie adunarea prin gendarmi. Poporul s'a infuriat, și voia să se apuce de popa să-l bată, pentru-că nu lasă să se lumineze poporul. Dar' frații noștri nu voia să se facă scandal, că nu sunt ațîțători e dovadă, că tocmai popii, fariseii pămîntului fac toate relele, și caută ura, nelăsînd să se vază adevărul de cătră popor.

De sigur că poporul dă ascultare și urmează exemplele frumoase, intrînd în partidul nostru socialdemocrat internațional.

Viitorul este al socialdemocrației dar' noi voim și prezentul.

Răspândiți „Adevărul“ în toate părțile! Tot felul de scrisori, întrebări și cereri sunt de a se adresa: „Adevărul“, Budapesta, VIII., József-körút 18 sz.

CRONICA.

— Crăciunul cătanelor. Ni-se scrie: Mulți dintre bieții soldați bătrâni, vor avea sărbători triste. Fiindcă câțiva zvăpăiați tot se împotrivesc încă în dietă și nu lasă să se voteze legea despre recruți și să vie asențările, o parte mare de soldați, cari astfel aveau să-și petreacă ast an Crăciunul în sinul cald al familiei, — îl vor petrece și acum în căsarma cea rece ca un mormânt și uricioasă ca o temniță, atunci când știți că și-a trecut vremea de-a sta în ea!

Ministrul de război a dat poruncă că soldații bătrâni dela infanterie, vânători, sanitari, proviant și dela magazinele de haine, să fie concediați pe sărbători, și aceștia în 22 Decembrie pleacă ca să fie pe Crăciun laolaltă cu părinții și să aibă toată bucuria acestei sărbători, — dar' nu vor fi lăsați acasă feciorii dela husari, nici pe cei dela artileria cu cai, dela tren și dela hergelele (stavele de cai), căci acolo e lipsă să stea să îngrijească de cai.

— Un prinț în închisoare. Din Berlin se scriu următoarele: Un prinț german, rudenie de aproape cu împăratul, înainte cu câteva săptămâni luase parte la o cursă de cai arangiată de o reuniune de ofițeri călărești și a câștigat premiul al doilea. Pentru aceasta împăratul l'a pedepsit cu arest de oadaie pe trei zile. În cercurile de curte să Berlin se vorbește că acest prinț ar fi însuși moștenitorul tronului, pe care tatăl-său l'a pedepsit fiindcă a luat parte la cursă fără învoirea lui.

Numai acel muncitor va putea înainta, care cetește și învață.

— Foc în odaia reginei din Anglia. În noaptea de Vineri spre Sâmbătă a izbucnit foc la castelul Sandrigham (reședința familiei regale) în odaia de dormit a reginei Angliei. Regina dormea. Când s'a deșteptat toată odaia era în flăcări. Regina a leșinat, dar' a fost scoasă nevătămată din mijlocul flăcărilor. În scurt timp după aceea s'a dărâmat plafonul. Regina s'a îmbolnăvit greu din pricina spaimei. Causa focului e că s'a topit de căldură o sârmă electrică.

— Cătră o viață nouă. Mulți neputând trăi în țara asta, sunt siliți a pleca prin alte părți. Cea mai mare parte plec spre America:

Emigrările în America, s'au înmulțit enorm, așa că în 12 luni au debarcat în noul continent aproape un milion de emigranți. Cei mai mulți emigranți sunt din Italia, după care urmează imediat Ungaria. Din Italia au emigrat anul trecut 230.000 de persoane, iar' din Austro-Ungaria 206.011. În ultimul an numărul emigranților din Austro-Ungaria a fost cu 34.000 persoane mai mare decât anul trecut. După un raport unguresc, autoritățile americane sunt foarte iritate contra Ungariei, de oare-ce se crede, că Ungaria ajută emigrările cu scop de a scăpa de oamenii slabi și bolnăvioși. În spitalele din

America cei mai mulți bolnavi is din Ungaria. Institutele de alienați, asilurile și temnițele încă sunt pline de asemenea emigranți. În cursul anului 1902—903 autoritățile americane au trimis îndărăt 8769 de emigranți, între cari foarte mulți din Ungaria. Mulți se trimet înapoi din cauza, că nu dispun de mijloace necesare. Autoritățile americane au de gând să mai ia încă o măsură contra emigranților, anume va interzice stabilirea la un loc a unui grup mai mare de emigranți de aceeași naționalitate. America vrea să împedecă constituirea de nouă colonii. Măsura aceasta, adevărat, este contrară constituției americane, cu toate acestea însă e de temut, că va fi realizată.

— Dramă familiară. Foile scriu mult despre o dramă teribilă familiară, ale cărei acte au ajuns înaintea senatului criminal al tribunalului din Giula (com. Brchiș). Eroul nenorocit al acestei drame este Dr. Adrian Nistor de Mănăștur, jude la tribunalul din Giula. Înainte de asta cu mai mulți ani Nistor, atunci era subjude la Ciaba, luase de nevastă pe cea frumoasă și cea mai bogată fată din acel oraș, cu numele Ana Mudrony. Păreche mai frumoasă ca asta nu se prea vedea, și se luaseră din amor. După câțiva ani de fericire însă, femeia s'a îndrăgostit într'o stăpîtură gheboasă cu numele Kubik, scriitor la solgăbirul Lukacs, cumnatul doamnei Nistor. Bărbatul înșelat își află odată nevasta cu drăguțul ei, și Kubik a trebuit să fugă sfășiat și plin de sânge. El tu mutat la Ciaba unde primea mai târziu vizitele doamnei Nistor. Vieța familiară a părechei era din cele mai nefericite. În cele din urmă femeia pățimase începuse să pună otravă în mâncarea bărbatului, dar' văzând că nu-l poate omori astfel a prins cu 100 fl. pe un servitor, ca să-i impuște bărbatul. Servitorul a descoperit planul și acum afacerea a ajuns pe mâinile justiției. Familia vrea să scape pe femeia criminală, invocând motivul, că suferă de nebunie isterică și cere transportarea ei într'o casă de nebuni.

— Sultanul bolnav. Sultanul Turcilor Abdul-Hamid s'a îmbolnăvit. În legătură cu boala lui, s'a răspândit și vestea, că contra lui s'a comis un atentat și anume, că Sultanul a fost înveninat.

— Isprăvile unui medic din Viena. În ziua de 12 Decembrie s'a judecat la tribunalul din Viena procesul intentat medicului Dr. Moritz Kästenbaum (n. la 1864 în București) stabilit în Viena Kronprinz Rudolfstrasse nr. 50. Numitul medic, care este însurat și tată a doi copii, avea obiceiul de a petrece ceasuri de dragoste cu fetele și femeile ce veneau la consultație. Șapte arătări s'au făcut asupra lui, din acestea 4 intraseră în prescripție. Kästenbaum tăgăduia morțiș ori-ce culpabilitate și spunea, că denunțările sunt opera de răzbunare a socialistilor (!) și antisemiților. Tribunalul l'a condamnat la 1 lună închisoare și 1 zi de post.

ATENT!

O nouă broșură am pus sub tipar.

SĂ FIE LUMINĂ

este titlul noii broșuri românești, apare în 5000 de exemplare.

Fraților răspândiți broșura: SĂ FIE LUMINĂ! Prețul 10 fiteri.

La fiecare 100 de broșuri se dă un rabat de 15 procente.

Presă noastră.

In editura *partidei socialdemocrate din Ungaria* apar următoarele foi:

In limba maghiară:

Népszava.

Apare în fiecare Marți, Joi și Duminică.

In limba nemțescă:

Volksstimme.

Apare în fiecare Joi.

In limba sârbească:

Narodna Rieci.

Apare în fiecare Joi.

In limba românească:

Adevărul (Glasul Poporului).

Apare în fiecare Duminică.

Fraților! Numai așa putem înainta, dacă cetim și învățăm.

Răspândiți foile partidei.

Cărțile noastre.

Lumina să răspândește prin scrisori. De aceea partidul nostru se îngrijește, ca prietenii noștri să aibă ocaziune a ceti. Vom eda cărți. Deocamdată însă am adus cărți din România. Se pot căpătat la partid. Banii sunt de a se trimite înainte pe poștă. Cărțile sunt următoarele:

	Cor. Fil.
Manifestul socialist	—25
Manifestul comunist	—20
Primejdia națională	—10
Socialismul și intelectualii	—25
Discursul lui C. Mille	— 6
Doctrina și tactica socialistă	—20
*Carte de cetire socialistă	—20
Pușcăriășul	—10
*Cântece 1 Maiu	—10
Catechismul femeii muncitorului	—10
Statul viitor de Bebel	—16
*Ce vor socialistii Români?	—25
Scrisori colectiviste	—12
Condiția juridică	—14
*Ce este și ce vrea socialismul	—16
Tactica socialdemocrată	—12

Mai ales cărțile însemnate cu o stea le recomandăm fraților.

Adresa: Adevărul Budapesta, VIII., József-körút 18.

Editor: Partida socialdemocrată din Ungaria.

Redactor responsabil: Aurel Cristea.

Anunț.

Pentru anunț nu luăm responsabilitatea.

Cele mai bune haine vinete de lu-

crători: **REFORM** Hainele

acestea is pregătite din cea mai bună materie brută, cusute duplu și nu-și pierd culoarea, (bumbi patentati). Haine, mantile și

căpături de **REFORM** se capătă

numai la frabricanții

MAJORET COMP.

Fabricanți de vestimente vinete de muncitori

Budapest, Arany János-u. 22.

Modele și liste de preț se trimit gratis și franco. Corespondență românească.